

Marzenka Rolak – m.rolak@dyslexiecentrumrotterdam.nl

Petra Beuk – info@studie-assist.nl

Inhoud

- Achtergrond DyslexieSleutels
- Theoretisch kader
- DyslexieSleutels: opzet lessen
- Psycho-educatie: bijeenkomst 1-2
- Leerstrategieën: bijeenkomst 3-6
- Implementatie
- Leerlingen over de DyslexieSleutels
- Inspiratie

Achtergrond Dyslexie Sleutels

- Voortgezet onderwijs; nadruk op faciliteiten
- Geen aandacht voor succesvol zijn met dyslexie
- Medisch model dyslexie dominant
- Persoonlijke vertaalslag van dyslexie ontbreekt
- Leerlingen niet bewust hoe ze kunnen leren
- Risico op ontwikkelen passieve coping in brugklas

Theoretisch kader

Hoe ben je succesvol met dyslexie?

- **Herkaderingsmodel** (Gerber, Reiff, Ginsberg 1996; Reiff, 2004; Tanner, 2010)
 - Fase 1: Herkenning en erkenning
 - Fase 2: Begrip
 - Fase 3: Acceptatie
 - Fase 4: Plan van aanpak
 - inzicht = begrip = acceptatie → actie
- **Het cognitieve model en coping** (Firth, Greaves & Frydenberg, 2010; Firth & Frydenberg 2011; Firth, Frydenberg, Steeg, & Bond, 2013)
- **Positieve dyslexie** (Nicolson, Hofmeester, Besnard-van Baaren, van den Bos 2019).

DyslexieSleutels: opzet lessen

Psycho-educatie

- Bijeenkomst 1: Dyslexie en (leren vanuit) je sterke kanten.
- Bijeenkomst 2: Omgaan met dyslexie.

Leerstrategieën

- Bijeenkomst 3: Trechterlezen.
- Bijeenkomst 4: Leren en onthouden vanuit je sterke kanten.
- Bijeenkomst 5: Leren en onthouden vanuit je sterke kanten (vervolg).

Maken van toetsen zonder stress (bijeenkomst 6)

Bijeenkomst 1-2

Psycho-educatie.

- Bijeenkomst 1: Dyslexie en (leren vanuit) je sterke kanten.
- Bijeenkomst 2: Omgaan met dyslexie.

Verschillende perspectieven

Medisch perspectief: dyslexie heeft een neuro-biologische oorsprong. De persoon met dyslexie.

Sociaal perspectief: socio-culturele factoren zorgen dat dyslexie ontstaat. De omgeving zorgt voor beperking.

Bio-psycho-sociaal perspectief: er is sprake van een interactie tussen biologische, psychologische en omgevingsfactoren.

Positieve psychologie: Nadruk op ontwikkelen talenten en benutten mogelijkheden.

Dyslexie: krachten

Naam medeleerling:

voorzichtig		sportief		harde werker	
wil nieuwe dingen weten of leren		doorzetter		creatief	
serius		moedig		nieuwsgierig	
geduldig		spontaan		sociaal	
makkelijke prater		ontspannen		zelfverzekerd	
behulpzaam		enthousiast		handig	
bescheiden		grappig		open	
flexibel		dingen regelen		verantwoordelijk	

SLEUTEL **4**

MIJN EIGEN DYSLEXIEVERKLARING¹

Naam:

Geboren:

Voor mij betekent dyslexie het volgende.

Ik heb moeite met / last van:

.....

Hoe ik daar zelf mee om ga, is:

.....

Wat mij helpt of hoe anderen mij kunnen helpen, is:

.....

Ik ben goed in / mijn sterke kanten zijn:

.....

SLEUTEL **7**

HOE GA IK OM MET STRESS OF LASTIGE TAKEN?

	GEbruIK IK NIET	GEbruIK IK EEN BEETJE	DOE IK SOMS	DOE IK VAAK	WIL IK (VAKER) GAAN DOEN
Het probleem oplossen 		X			
Hard werken / extra tijd ergens aan besteden 				X	
Het probleem delen met ouders/vrienden 	X				X
	GEbruIK IK NIET	GEbruIK IK EEN BEETJE	DOE IK SOMS	DOE IK VAAK	WIL IK NIET MEER DOEN
Me zorgen maken/ piekeren 				X	X
Het probleem voor mezelf houden 				X	X
Het probleem vermijden 			X		

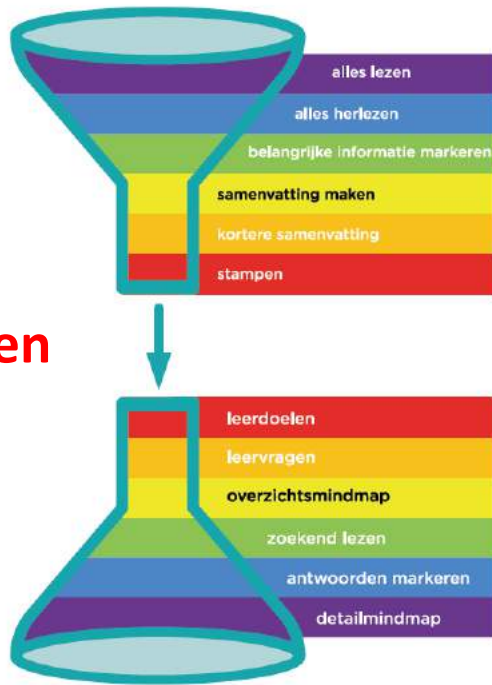
Bijeenkomst 3 - 6

Leerstrategieën

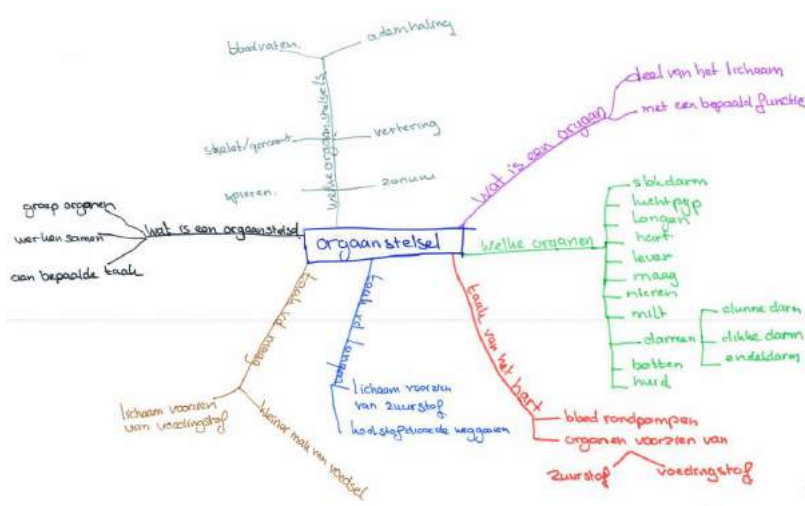
- Bijeenkomst 3: Trechterlezen
- Bijeenkomst 4: Leren en onthouden vanuit je sterke kanten
- Bijeenkomst 5: Leren en onthouden vanuit je sterke kanten (vervolg)

Maken van toetsen zonder stress (bijeenkomst 6)

Trechter lezen

Trechterlezen: stap 2-3-4-5-6

Implementatie DyslexieSleutels

- Fioretti College Hillegom
- Twee jaar geleden gestart met DyslexieSleutels
- Train de trainer voor dyslexiecoaches
- Pilot lessen
- Afstemming met vakdocenten en ouders
- Jaar erop de lessen aan alle brugklasleerlingen met dyslexie
- Dit jaar opgesplitst
 - psycho- educatie dyslexie
 - skills voor alle brugklasleerlingen

Leerlingen over de DyslexieSleutels

- Ik heb meer geleerd over hoe dyslexie in elkaar zit.
- Ik vond het fijn dat je eerst je kwaliteit gaat behandelen, dat het zeker niet negatief is. Dat we verschillende manieren hebben geleerd en hebben kunnen ervaren.
- Ik weet nu hoe ik negatieve gedachten kan afremmen en meer vooruit plannen.
- Ik vond het fijn om mensen te leren kennen die dezelfde problemen hebben en ik snap nu Quizlet beter.
- De mindmap kan me helpen, duidelijkheid met kleurtjes.
- Ik had dit ook graag op de basisschool gehad, dan had ik me minder alleen gevoeld of dom.

Inspiratie

- Alexander-Passe, N. (2006). How dyslexic teenagers cope: an investigation of self-esteem, coping and depression. *dyslexia*, 12, 256-275.
- Firth, N., Greaves, D. & Frydenberg, E. (2010). Coping styles and strategies: a comparison of adolescent students with and without learning disabilities. *Journal of learning disabilities*. 43(1), 77-85
- Firth, N. & Frydenberg, E. (2011). Success and dyslexia. Sessions for coping in the upper primary years. Acer Press.
- Firth, N., Frydenberg, E., Steeg, C. & Bond, L. (2013). Coping successfully with dyslexia: An initial study of an inclusive school-based resilience programme. *Dyslexia*, 19, 113-130.
- Gerber, P., Reiff, H., & Ginsberg, R. (1996). Reframing the learning disabilities experience. *Journal of learning disabilities*, volume 29, number 1, 98-101.
- Hofmeester, N. (2014). Leerroutes dyslexie. Maklu.
- Nicolson, R.; Hofmeester, N.; Besnard-van Baaren, I.; Bos, K. van den (2019). Dyslexie 360 Een totaalplaatje. Gompel & Svacina
- Reiff, H.B. (2004), Reframing the Learning Disabilities Experience Redux. *Learning Disabilities Research & Practice*, 19: 185-198. doi:[10.1111/j.1540-5826.2004.00103.x](https://doi.org/10.1111/j.1540-5826.2004.00103.x)
- Tanner, K. (2010). Reframing dyslexia as a result of customised educational provision in an adult learning environment.